

GvA: "Een goeie burgemeester past niet in een links of rechts hokje"

19 november 2011 – Gazet van Antwerpen bracht Bart Somers (Open Vld) en Patrick Janssens (Sp.a) samen voor een gesprek over de plussen en minnen van stedelijkheid in de eeuw van de massale trek naar de stad.

Door Lex Moolenaar en Sven Van Haezendonck

Eerder deze week raakte bekend dat Bart Somers volgend jaar naar de verkiezingen gaat met een stadslist samen met Groen! "Buiten Mechelen is er weinig begrip voor die combinatie", zegt hij, "maar wij kunnen prima samen besturen. Stedelijkheid overstijgt steeds meer het denken in de traditionele ideologische hokjes."

Besturen met Groen!: is dat ook een goed idee voor Antwerpen?

Patrick Janssens: Dat doen we nu al in vier districten. Ik vind het wel merkwaardig dat Groen! in Antwerpen fulmineert tegen het zogenaamde centrumrechtse stadsbestuur, terwijl het in Mechelen een lijst vormt met de liberalen. Maar het illustreert wat Bart zegt: op lokaal vlak zijn ideologieën niet zo belangrijk.

Bart Somers: Een goeie burgemeester past niet in een links of rechts hokje. Ik krijg geregeld de indruk dat Patrick zijn burgemeesterschap heel liberaal invult. (lacht)

Janssens: Zegt de sociaaldemocraat Somers. (lacht) Ik begrijp wel wat je bedoelt: in een stadsbestuur mag je je niet gedragen als een partijsoldaat, want je bent verantwoordelijk voor al je inwoners, niet alleen voor je eigen kiezers. Daardoor kom je soms zelfs in conflict met je partij. Bart en ik zijn allebei partijvoorzitter geweest, we weten dus waarover we het hebben.

Somers: Er zijn ook geen tien verschillende manieren om een stad goed te besturen. Een goeie burgemeester hanteert de slogan van Gazet van Antwerpen: "Er is zoveel dat ons verbindt." Het gaat erom dat je mensen probeert te verenigen.

Ontstaat er in die enorm diverse steden stilaan een Antwerpse en Mechelse identiteit?

Janssens: Uit een recente studie blijkt dat veel nieuwkomers zich veeleer Antwerpenaar of Mechelaar voelen dan Vlaming of Belg. Je krijgt een gelaagde identiteit: enerzijds inwoner van 't Stad, anderzijds Turk of Koerd. En al die subgemeenschappen willen het liefst vreedzaam samenleven. Die gelaagde identiteit is trouwens niet nieuw. De familie van mijn vader kwam uit Puurs, die van mijn moeder uit Zaffelare. Dat leverde ook cultuurverschillen op, hoor! (lacht)

Dit is de eeuw van de massale trek naar de stad. Kunnen uw steden die groei aan?

Somers: We staan voor grote uitdagingen door de globalisering, de crisis en de bevolkingsexplosie. Mechelen heeft nu 82.000 inwoners en daar komen er jaarlijks 1.000 bij. De hamvraag luidt: welk soort mensen is dat? Een stad wordt niet beter van de natuurlijke instroom van alleen kansarmen, we hebben gezinnen nodig in een goede sociale mix. De kunst is om de schaarse beschikbare ruimte op een kwaliteitsvolle manier te verdichten. Maar dat proces verloopt helaas traag. Toen ik tien jaar geleden burgemeester werd, hebben we drie nieuwe woongebieden gedefinieerd. Daarvan zijn we er nu eindelijk één aan het bouwen.

Janssens: Antwerpen overschrijdt volgend jaar de kaap van een half miljoen inwoners en zal blijven groeien. Daarom vullen we voorheen ongebruikte ruimte met nieuwe woonprojecten met voldoende groen, zoals het

Militair Hospitaal, de Cadixwijk op het Eilandje, Nieuw Zuid en Regatta op Linkeroever. Maar er zijn grenzen, we kunnen niet alles volbouwen. Anders hebben we alleen nog open ruimte op de Kalmthoutse Heide en in de Ardennen. (lacht)

Gaan kansarme nieuwkomers zich straks vestigen in hutjes aan de rand van de stad, zoals in talloze wereldsteden?

Somers: Dat zal van ons migratiebeleid afhangen. Immigratie is niet tegen te houden, maar we kunnen wel bepalen welke soort migranten we toelaten. De nieuwe wet op de gezinshereniging zorgt ervoor dat we de massale instroom kunnen bijsturen. We hebben behoefte aan meer economische migratie en minder nieuwkomers die afhankelijk zijn van ons sociale vangnet. Er moet bovendien een voortdurende opwaartse sociale mobiliteit zijn, zodat er een middenklasse ontstaat van mensen van allochtone origine die zich echte Mechelaars voelen en geen onderklasse. Maar ik heb wel het gevoel dat we op dat vlak in de voorbije tien jaar vooruitgang hebben geboekt.

Janssens: Migratie is op zich geen slecht teken, want mensen willen alleen maar komen naar de steden als het er goed is. In bepaalde Antwerpse wijken zie ik nu woningen met onderaan winkels met veel meer kwaliteit dan vijftien jaar geleden. De allochtone winkeliers doen heel erg hun best en ze tolereren niet dat hun kinderen dat niet doen. Wie in zo'n gezin opgroeit, heeft een groot potentieel.

Is goed onderwijs de sleutel tot een betere toekomst?

Somers: Ja, daarmee begint alles. Wie in het eerste leerjaar een achterstand oploopt, haalt die nooit meer in. Daarom is het van vitaal belang om de ouders aan te spreken en te helpen, maar ze ook te responsabiliseren.

Janssens: Dat is geen eenvoudige taak, want deze nieuwe democratisering van het onderwijs is nog veel complexer dan die van de jaren zestig. De allochtone ouders hebben vaak geen affiniteit met ons onderwijssysteem. Destijds werd dat hiaat grotendeels ingevuld door jeugdbewegingen en sterke leerkrachten, nu moeten we daarnaast op zoek naar andere kanalen. Die responsabilisering moeten we overigens ook doortrekken naar de latere fases van het schooltraject, want door de taalkloof is de afstand nog veel groter geworden. In mijn boek Voor wat hoort wat pleit ik ervoor om wachttuitkeringen in de werkloosheid afhankelijk te maken van het kunnen voorleggen van een of andere educatieve kwalificatie.

Somers: Dat vind ik een heel goed voorstel. Daarnaast denk ik dat goede stadsrenovatie, die de sociale vermenging bevordert, een deel van de oplossing kan zijn. Door de komst van jonge gezinnen ontstaat weer een gemeenschapsleven waarbij kansarme kinderen uit hun isolement worden gehaald.

Janssens: Onder meer in oud-Borgerhout stellen wij vast dat de verschillende gemeenschappen steeds meer geïntegreerd beginnen te leven in plaats van naast elkaar. Onlangs werd ik tijdens een buurtbijeenkomst uitgescholden door een gesluierde vrouw, die mij in plat Antwerps verweet dat wij te weinig rekening zouden houden met de mensen die al lang in die buurt wonen. Ik dacht: nu zijn we goed bezig. (lacht)

U werkt allebei hard aan uw stad, maar hoe is de toestand achter de gevels?

Somers: Wij hebben een budget uitgetrokken om 1.500 sociale woningen te renoveren, en het aantal leefloners is met 30 procent gedaald. Vijftien jaar geleden waren er in Mechelen nul straatfeesten, nu honderd. Als je erin slaagt om een opwaartse dynamiek te creëren, gaan je inwoners zelf ook inspanningen doen. Dat werkt in twee richtingen: de mensen maken de stad, maar de stad maakt ook de mensen.

Janssens: Zie je wel dat hij geen liberaal is, dit klinkt bijna marxistisch! (lacht) Maar het kan niet worden ontkend: Mechelen en Antwerpen zitten niet langer in het defensief. Vijftien jaar geleden zijn wij gestart met Opsinjoren, een gesubsidieerd project om buurtbewoners dingen samen te laten doen. Nu krijg ik soms te horen: "We hebben niet altijd subsidie nodig, hoor." Dat project is een enorm succes. Als de geëngageerde buurtbewoners ergens over klagen, weet ik ook meteen dat het serieus is.

Burgemeesters, worden uw steden in Brussel eigenlijk wel serieus genoeg genomen?

Janssens: We moeten hard knokken voor onze belangen. Voor heel wat domeinen is eigenlijk een apart stedelijk beleid nodig. Eén voorbeeld: je kan de sociale huisvesting in Antwerpen niet vergelijken met die in om het even welke plattelandsgemeente.

Somers: De parlementen begrijpen de behoeften van de steden lang niet altijd. Ik maak me zorgen over de komende besparingsronde. De helft van alle investeringen is lokaal. Ik hoop dat daarin niet te veel gesnoeid wordt.

Zouden onze steden niet beter worden bestuurd met een andere formule, zoals het stadsgewest? In Nederland zijn Amsterdam, Utrecht en Almere daarmee bezig.

Janssens: Dat zou voor Antwerpen op twee manieren kunnen: ofwel grensoverschrijdend met Rotterdam, ofwel in een ruit met Leuven, Brussel en Gent. In dat geval wordt Mechelen onze Grote Markt. (hilariteit)

Somers: Voor zo'n formule is moed nodig, want je moet de provincies afschaffen en de landelijke gemeenten overtuigen. Maar ik zou dat een zeer wijze beslissing vinden.

Janssens: Bart, je hebt zeker twintig jaar nodig om daarvoor een draagvlak te creëren. De tijd die ik daaraan zou spenderen, zou ik niet kunnen besteden aan nuttige projecten van de dag van vandaag.

Wat verwacht u van de nieuwe regering?

Janssens: Nu het federale grootstedenbeleid wordt overgeheveld naar Vlaanderen, mag dat niet leiden tot minder geld voor de steden. En qua asiel en migratie heeft de Kamer al enkele positieve stappen gezet. Ik hoop dat die evolutie zich doorzet.

Somers: Ik kijk vooral naar Vlaanderen, dat meer dan ooit verantwoordelijk wordt voor de steden. Ik hoop dat er voor is dat de crisis nergens zo hard toeslaat als in de stad. Door het wegvallen van dividenden en minder ontvangsten uit de personenbelasting zijn de inkomsten in de gewone begroting van Mechelen - in totaal 140 miljoen euro - al met 8 procent verminderd.

En dan moeten de negatieve effecten op uw lokale economie van het megashoppingcentrum Uplace in Machelen nog komen...

Somers: Mechelen blijft een fragiele stad als kleine broer tussen Brussel en Antwerpen. Maar mijn schepen van Economie zegt dat we Uplace aankunnen. We kiezen voor een offensieve strategie. Er komt een heraanleg van de Bruul en we gaan reclame maken in de luchthaven van Zaventem: "In acht minuten bent u in de plezantste winkelstraat van Vlaanderen."

Janssens: Goed idee, dat ga ik ook doen voor de Meir! (lacht)

Moeten uw beide steden niet meer samenwerken om elkaar te versterken?

Janssens: Misschien moeten we samen de grootste tentoonstelling ooit rond Rik Wouters organiseren.

Somers: De verstandhouding tussen onze steden is ooit moeilijker geweest, maar nu zitten we naar mijn gevoel op hetzelfde traject. Ooit moeten we een tram aanleggen tussen onze steden. Dat is technisch haalbaar en het lijkt me bijzonder zinvol. U merkt het, een stad is nooit af.